

Tyresö kommun
kommunkansliet
Eva Nilsson
Kommunjurist
08-5782 9241
eva.m.nilsson@tyresö.se

PM
2015-09-25
1 (4)

Diarienummer
2015/VN003

Valnämnden

Nyheter i vallagen som berör valnämndens arbete

I vallagen har gjort några ändringar som också berör den lokala valmyndigheten, det vill säga valnämnden.

Trädde i kraft 28 januari 2014:

- Den dispensmöjlighet som fanns tidigare för bristande tillgänglighet i röst- och vallokaler togs bort.

Trädde i kraft 1 augusti 2014:

- Regel infördes på att det fortlöpande ska föras anteckningar över röstmottagning i en röstningslokal (förtidsröstning). Om röstmottagningen avbryts ska anteckningar och mottagit valmaterial förvaras på ett säkert sätt under avbrottet. Anteckningar och valmaterial som tagits emot måste förvaras avskilt och på ett säkert sätt i avvaktan på rösträkning. (I tidigare regel fanns inte samma krav på avskild förvaring).

Trädde i kraft 1 januari 2015:

- Krav på att det utses minst fyra röstmottagare i varje valdistrikt, varav en ordförande och en vice ordförande
- Krav på utbildning av alla röstmottagare
- I varje vallokal måste det finnas tre samtidigt närvarande röstmottagare. I en röstningslokal (förtidsröstning) ska minst två röstmottagare vara närvarande.

- Skärpt krav på neutralitet i val- och röstlokaler. Den ska inte ha anknytning till en viss politisk sammanslutning, och den bör inte ha sådan anknytning till ett viss religiöst sammanslutning eller till visst företag som kan påverka väljaren i samband med omröstningen. (Regeln på neutralitet i lokaler lättades upp jämfört med utredningens förslag. Först föreslogs en ska-regel, som ändrades till en bör-regel rörande neutralitet till religiöst sammanhang samt företag. Kriteriet ”kan påverka väljaren i samband med omröstningen” lades också till av lagstiftaren.)
- Åtminstone en röstningslokal (förtidsröstning) måste hålla öppet under hela valdagen under samma tidsintervall som vallokalerna håller öppet.
- Valnämnen får i vissa fall (vid sjukdom, funktionsnedsättning eller ålder) ha ambulerande röstmottagare, som alternativ till röstning i val eller röstningslokal eller via budröst
- Krav på att röstmottagare måste hjälpa väljare att göra i ordning sin röst om väljaren vill och behöver det på grund av funktionsnedsättning.
- Rösten får tas emot utanför röstmottagningsstället om det behövs på grund av funktionsnedsättning och det kan ske under betryggande former
- Onsdagsräkningen får fortsätta på torsdagen om det kan ske på betryggande sätt. Valnämnden ska dock på onsdagskvällen lämna de omslag som färdigräknats.

Kommentar till lagändringarna

De lagändringar som trätt i kraft 1 januari 2015, och således gäller vid nästa val har liten påverkan på kommunens arbete i förhållande till vad som redan gjordes i 2014 års val.

- I 2014 års val gjordes en omfattande översyn av tillgängligheten i val- och röstningslokaler, som bland annat innefattade översyn av ramper, trösklar och markeringar.
- I 2014 års val utsåg kommunen för första gången kommunala bud, för att öka servicegraden för funktionshindrade och äldre att rösta. Dessa ska nu ersättas av kommunen utsedda ambulerande röstmottagare. I förhållande till 2014 års val blir merarbetet inte så stort för kommunen.

- Bemanningskrav i röst- och vallokaler. Förslaget har liten påverkan. Möjligtvis måste bemanningen öka i röstningslokaler, eftersom kravet är att två personer måste vara samtidigt närvarande, vilket gör att det kan bli svårt med raster. I 2014 års val bemannades med två röstmottagare per pass i röstningslokaler. Möjligtvis bör det vara tre samtidigt under vissa tidpunkter. Bemanningen i vallokaler behöver inte ändras. Minst tre var närvarande samtidigt, även inklusive raster.
- Redan förra året hölls en röstningslokal i servicecenter öppen under hela den tid som vallokalerna var öppna på valdagen. Lagändringen innebär således ingen påverkan.
- Att röstmottagarna ska hjälpa till vid ordningsställande av rösten är endast ett klargörande i lagen. Det har funnits en osäkerhet huruvida det är tillåtet att hjälpa till med tanke på rösthemligheten.
- Krav på säker förvaring upprätthölls även i 2014 års val. Lagändringen innebär inget merarbete.

Det ärende som skrevs fram som återrapporterar föregående års val till riksdag/kommun/landsting biläggs detta ärende.

Grovplanering inför val till riksdag/kommun/landsting 2018

- Efter årsskiftet 2016/2017 - planera indelningen i valkretsar och valdistrikt. Fullmäktige måste fatta beslut senast den 31 oktober 2017.
- Hösten 2017 – inventering påbörjas av lokaler. Tilltänkta lokaler ska inventeras på plats tillsammans med kommunens fastighetsenhet samt det kommunala funktionshinderrådet. Eftersom majoriteten vallokaler som används tillhör skolor/förskolor är det viktigt att alla parter ser det som självklart att ställa upp. Röstningslokaler är främst i biblioteken och samarbetet med bibliotekspersonalen måste klargöras i god tid, samt att alla hjälps åt för att hitta ändamålsenliga lösningar.
- Årsskiftet 2017/2018 – återstående valplanering drar igång. Det kan gälla
  - Kommunikationsplan
  - Utbildning av röstmottagare

- Rekrytering av röstmottagare inklusive ordförande och vice ordförande i val- och röstningslokaler
- Fastställa arvode för röstmottagare
- Beställa material
- Planera förtidsröstningen

Observera att länsstyrelsen någon gång under 2018 har utbildning för kommunerna. Det är viktigt att även någon eller några politiker deltar i utbildningen, inte bara tjänstemän.